

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»

Студентки 4 курсу, 16 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Савчук
Вікторії Володимирівни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Міняйло Олександр
Іванович

Гарант освітньої програми,
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«01» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну

роботу (проект) студентці

Савчук Вікторії Володимирівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»**

Затверджена наказом ректора від «26» листопада 2021 р. № 3884

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 05.06.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): ґрунтуючись на аналізі стану організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації, визначити шляхи вдосконалення соціальної роботи на засадах партнерства у даній об'єднаній територіальній громаді.

Об'єкт дослідження: процес соціального партнерства в об'єднаних територіальних громадах.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи організації соціального партнерства в об'єднаній територіальній громаді на прикладі Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ЗМІСТ

ВСТУП 2

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ 5

1.1. Організація партнерства як складова соціальної роботи в громаді 5

1.2. Аналіз стану та виявлення проблем організації соціального партнерства в Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації 12

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКІЙ РАЙОННІЙ ДЕРЖАВНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ 20

2.1. Визначення актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади в соціальних послугах за допомогою фокус-груп 20

2.2. Напрями удосконалення соціальної роботи на умовах партнерства в Кам'янець-подільській районній державній адміністрації 25

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 31

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 34

ДОДАТКИ 41

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної	До 05.01.2022	05.01.2022

	кваліфікаційної роботи		
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 23.05.2022	23.05.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05. 06.2022	01-05. 06.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	До 10.06.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Міняйло О. І.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

9. Завдання прийняла до виконання студентка Савчук В. В.

(*прізвище, ініціали, підпис*)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

(проекту):

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки Савчук. В. В.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«10» червня 2022 р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	5
1.1. Організація партнерства як складова соціальної роботи в громаді.....	5
1.2. Аналіз стану та виявлення проблем організації соціального партнерства в Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації.....	12
РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКІЙ РАЙОННІЙ ДЕРЖАВНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	20
2.1. Визначення актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади в соціальних послугах за допомогою фокус-груп.....	20
2.2. Напрями удосконалення соціальної роботи на умовах партнерства в Кам'янець-подільській районній державній адміністрації.....	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34
ДОДАТКИ.....	41

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день у нашій країні продовжуються демократичні зміни пов'язані із процесами децентралізації, котра передбачає передачу частини повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування. Задля реалізації реформ вимагається запровадження змін практично у всіх сферах функціонування держави та соціальна робота не становить виняток.

Запровадження децентралізації несе у собі більш ефективне й швидке вирішення більшості питань на місцевому рівні, зокрема і в соціальній сфері за допомогою розбудови соціального партнерства на рівні громади. Актуальність застосування соціального партнерства пов'язана із потребами нинішнього українського суспільства в період становлення демократичного ладу. Перехідний етап України характеризується наявністю конфліктів та посиленням соціальної несправедливості. Через це необхідні механізми, котрі були б спроможні коригувати такий стан справ.

На сьогоднішній день соціальне партнерство вийшло за межі соціально-трудових відносин та дедалі частіше розглядається, у вигляді інструменту регулювання різнопланових інтересів соціальних груп. Зацікавлені сторони пов'язують із ним добробут, прогресивний соціально-економічний розвиток, стабільність у суспільстві. За нинішніх умов партнерські відносини між різними соціально-економічними об'єднаннями являються одним із напрямків підвищення ефективності їх діяльності.

Проблемам соціального партнерства приурочена велика кількість наукових робіт. На кшталт, сутність і принципи соціального партнерства досліджували К. Ібрагімова, В. Алексейчук, В. Звонар, Г. Задорожний; світовий досвід і європейські моделі соціального партнерства досліджено в роботах Л. Макаренко, Н. Діденко, Л. Негеля, І. Тодорова, А. Кудряченко, О. Міхеевої, О. Чугріної; різноманітні аспекти соціального партнерства в нашій країні вивчали М. Міщук, В. Жуков, І. Кукурудза, В. Скуратівський, І. Мельник, Н. Романова,

І. Дубровський. Не дивлячись на істотність внеску даних авторів у питання яке вивчається, проблема організації соціального партнерства в об'єднаній територіальній громаді, в тому числі на прикладі Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за нинішніх умов, залишається недостатньо вивченою. Цей факт зумовив актуальність теми даної роботи.

Мета дослідження: ґрунтуючись на аналізі стану організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації, визначити шляхи вдосконалення соціальної роботи на засадах партнерства у даній об'єднаній територіальній громаді.

Завдання дослідження:

- дослідити питання організації партнерства як складової соціальної роботи у громаді;
- здійснити аналіз стану і виявити проблеми організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації;
- розглянути методику визначення актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах шляхом фокус-груп;
- визначити шляхи вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації.

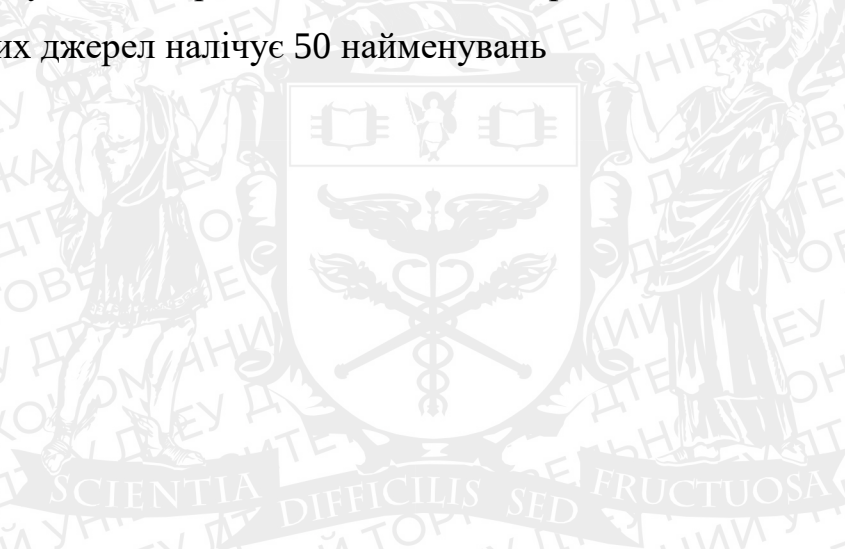
Об'єкт дослідження – процес соціального партнерства в об'єднаних територіальних громадах.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи організації соціального партнерства в об'єднаній територіальній громаді на прикладі Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації.

Методи дослідження: В процесі дослідження було застосовано: загальнонаукові методи – індукція, дедукція, синтез, конкретизація; емпіричні методи дослідження – аналіз документів, зокрема аналіз нормативно-законодавчих документів, планово-звітної документації Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації, наукової літератури, матеріалів досліджень та аналітичних документів, інформаційних ресурсів відкритих джерел.

Практична цінність роботи. Основні теоретичні і практичні положення роботи, запропоновані висновки, рекомендації можуть бути застосовані для вдосконалення роботи Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації. Матеріал також може бути застосовано для подальших наукових досліджень, організації і проведенні дискусій з питань практичного значення соціального партнерства на рівні територіальних громад.

Структура роботи. Поставлені цілі та завдання дослідження окреслили структуру роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, що мають підрозділи, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи налічує 50 сторінок, із них 34 сторінки основного тексту. Список використаних джерел налічує 50 найменувань

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

1.1. Організація партнерства як складова соціальної роботи в громаді

Зростання значення та ролі місцевого самоврядування в розвитку соціальної сфери являється одним із завдань реформи децентралізації, яка відбувається у нашій країні. Вдалим механізмом соціальної роботи у громаді є налагодження міжсекторального партнерства, у межах котрого потрібним являється об'єднання та згуртування на скільки можливо більшої кількості зацікавлених сторін з метою спільної діяльності у вирішенні проблем громади.

Налагодження ефективного соціального партнерства між різними суб'єктами соціальної роботи на рівні громади, залучення членів громади до процесу планування і реалізації соціальних програм, проєктів, замовлень істотно розширює можливості для збільшення обсягів необхідних ресурсів, активізує місцеву громаду для самостійного вирішення життєвих питань.

Правовою основою впровадження соціального партнерства на рівні громади являються такі національні законодавчі і нормативні акти, в тому числі закони України: «Про охорону праці», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про зайнятість населення», «Про оплату праці», «Про колективні договори і угоди», «Про соціальні послуги» [40], «Про місцеве самоврядування в Україні» [38], «Про місцеві державні адміністрації» [39] тощо, Укази Президента України: «Про Національну службу посередництва і примирення», «Про Національну раду соціального партнерства» тощо.

З огляду на суттєву кількість існуючих поглядів вчених на трактування поняття «соціальне партнерство, вважаємо необхідним розглянути варіанти та запропонувати на основі їх узагальнене визначення (табл. 1.1).

Трактування поняття «соціальне партнерство»

Автор (джерело)	Визначення
Н. Ф. Романова, І. П. Мельник [42, с. 56]	«Система відносин його основних суб'єктів та інститутів стосовно умов, стану, форм і змісту діяльності різних соціально-професійних груп, прошарків та спільнот»
А. Базилук [2, с. 25]	«Соціальне партнерство варто представляти у вигляді форми існування різних суб'єктів суспільних відносин, котрі стають партнерами у здійсненні виробництва, інакше кажучи стають зацікавленими учасниками єдиного процесу, сторонами соціального партнерства, котрі на принципах співпраці, пошуку компромісів, узгодженості дій в реалізації власних інтересів домовляються на демократичних засадах щодо оптимальних параметрів соціально-економічного розвитку, окреслюють умови створення і розподілу виробленої продукції та зобов'язуються їх виконувати»
І. В. Мещан [26, с. 107]	У вузькому сенсі – «прояв партнерських відносин в соціально-трудовій сфері між працедавцями (підприємцями, якщо це приватна сфера, й адміністрацією, директором господарюючого суб'єкта в інших сферах), об'єднаннями працівників та державними органами»; в широкому сенсі – «партнерство соціальних груп; міжсекторна взаємодія між третім сектором (недержавні організації), бізнесом та державою»
М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк [6, с. 177]	«Відносини що стосуються розподілу і використання ресурсів в соціальній сфері, котрі існують між трьома секторами (партнерами): громадським, комерційним та державним»
К.О. Ібрагімова [16, с. 290]	«Соціальне партнерство являє собою систему взаємозумовлених соціальних дій, за котрих дії одного суб'єкта (спільноти, групи, індивіда) водночас являються причиною та наслідком відповідних дій інших. В ході реалізується соціальна дія партнерів, здійснюється взаємне пристосування дій кожного із них, однастайність в розумінні ситуації, деякий ступінь солідарності між ними»
В. Жуков, В. Скуратівський [11, с. 24]	Соціальне партнерство являє собою «порядок колективних відносин між роботодавцями, найманими працівниками і державою, котра забезпечує реалізацію їх соціально-економічних прав й інтересів»
Ю. В. Марущин [21, с. 142]	«Механізм соціального партнерства (МСП) являє собою сукупність методів й інструментів, за допомогою котрих вдається досягти рівноваги та задовольнити усі сторони соціального партнерства»
Т. П. Басюк [3, с. 30]	«Соціальне партнерство між державними і неурядовими організаціями являє собою механізм вирішення соціальних проблем на місцевому рівні»
Л. Пономаренко [33, с. 94]	«Конструктивна взаємодія інститутів місцевого самоврядування і держави, громадських організацій і бізнесу задля ефективного розв'язання актуальних проблем, формування сприятливого соціального клімату і забезпечення суспільної згоди»
Л. К. Абрамов, Т. В. Азарова [1, с. 101]	Міжсекторне соціальне партнерство являє собою «конструктивну взаємодію організацій з двох чи трьох секторів (некомерційний сектор, бізнес, держава) в ході вирішення соціальних проблем, що забезпечує синергетичний ефект від «складання» різних ресурсів і «вигідне» кожній із сторін і населенню»

Джерело: складено автором

Також розділяємо думку В. І. Нікуліної з приводу того, що соціальне партнерство являє собою, в першу чергу, визначення різних інтересів різних соціальних груп, визнання права кожної групи мати свої соціально-економічні інтереси, котрі зазвичай не співпадають із інтересами інших груп. У той же час, соціальне партнерство являє собою навмисне бажання сторін дійти до взаємопорозуміння, бути готовими піти на поступки, співпрацювати задля соціального миру, який являється вагомою передумовою поступального соціально-економічного розвитку, й таким чином зростання якості різних сфер життєдіяльності [29, с. 10].

Грунтуючись на проаналізованих трактуваннях, найбільш повним й точним на нашу думку виступає визначення, котре пропонує Л. Пономарьова, на основі нього пропонуємо власне, відповідно до которого соціальне партнерство являється конструктивною взаємовигідною співпрацею сторін, які представляють уряд (на рівні місцевого самоврядування і держави), суспільство, громадські організації і бізнес, задля ефективного вирішення актуальних соціальних проблем.

Г. І. Слозанська акцентує увагу на тому, що за допомогою процесу децентралізації соціальних послуг за нинішнього етапу в нашій країні здійснюється впровадження нової моделі надання соціальних послуг у межах трикутника соціального партнерства «держава – громада – центри надання соціальних послуг» [44] (рис. 1.1) на противагу двоскладовому процесу «держава – центри надання соціальних послуг» у минулому.

Рис. 1.1. Модель надання соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ)

Джерело: побудовано автором за даними [44, с. 39; 30]

Соціальне партнерство здійснюється у формах обміну інформацією, консультацій, перемовин, пошуком компромісних рішень і контролю за їх реалізацією [9, с. 43].

Суб'єктами соціального партнерства М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк визначають:

- 1) громадські об'єднання (релігійні об'єднання, профспілки, групи самодопомоги, волонтерські організації тощо – так званий третій сектор), що представляє громадянське суспільство, надає людські ресурси і застосовує солідарність між людьми як ресурс;
- 2) працедавців, котрі представляють комерційний сектор (ринок) та економічні ресурси, які уможливлюють фінансування соціальних програм;
- 3) уряд, котрий представляє державу та володіє таким політичним ресурсом, як влада, що дає можливість надавати повноваження, забороняти, дозволяти тощо [6, с. 399].

Необхідно відзначити, що майже усі наукові підходи до вивчення соціального партнерства, не дивлячись на деякі розбіжності, основним змістом окреслюють соціальну взаємодію трьох секторів суспільства – громадянського суспільства, бізнесу та уряду. В той же час уряд, як вже було відмічено представлений на двох рівнях: місцевому і загальнодержавному.

Одним із об'єктів та суб'єктів управління соціальним обслуговуванням на сьогоднішній день являється територіальна громада. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» пропонує таке визначення даного державного утворення: «територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням в межах села, селища, міста, які являються самостійними адміністративно-територіальними одиницями, чи добровільне об'єднання жителів кількох сіл, які мають єдиний адміністративний центр» [38].

Вагомість ролі партнерства як шляху удосконалення системи надання соціальних послуг на рівні громади обумовлена тим, що партнерство і взаємодія являються інструментами розвитку територіальної громади, котрі

віддзеркалюють динаміку участі організованих груп населення, котрі через ідеї благодійної діяльності чи громадськості опікуються інтересами, потребами представників власної громади; наявність реальної практики співпраці між громадськими організаціями, бізнесом і владою мінімізує протистояння інтересів влади і громадян особливо що стосується питань соціального самопочуття молоді, дітей, різних категорій сімей, котрі знаходяться в кризовому стані і потребують особливої уваги; при умові ресурсних обмежень задля вирішення значного кола соціальних проблем взаємодія між різними неурядовими і державними організаціями дає змогу розвивати адресні технології допомоги різним категоріям клієнтів [36, с. 56].

Важливою умовою успішного соціального партнерства, яке направлене на удосконалення системи надання соціальних послуг на рівні громади, являється додержання принципів його організації. Л. К. Абрамов, Т. В. Азарова чітко виокремлюють такі принципи соціального партнерства:

1. Принцип інституційної участі: партнерство створюється не між особистостями, а між організаціями, таким чином, особистий фактор має відходити на другий план;
2. Принцип балансу інтересів: кожна сторона у рівній мірі зацікавлена в іншій, не дивлячись на можливі розбіжності у віддаваних й отримуваних благах (символічних, соціальних, матеріальних і т. д.);
3. Принцип суб'єктності: усі сторони являються суб'єктами відносин, котрі добровільно об'єдналися в ім'я спільної мети [1, с. 98].

Найбільш потужним чинником розвитку соціального партнерства (як і його результатом) виступає формування сприятливого клімату для ведення бізнесу через боротьбу із корупцією та послаблення податкового тиску, що спричинить «одужання» національної економіки, її детінізації [8, с. 12]. І таким чином наразі наші владні еліти активно закликають нових інвесторів приходити до нашої країни, інвестувати кошти, обіцяючи «інвестиційну няню» [4] або «бодігардів» [19].

В українській практиці існують вдалі приклади, в яких державне втручання здійснило позитивний вплив на недоліки ринкового механізму у питаннях впровадження інноваційних рішень й ідей, підтримки наукових досліджень, захисту довкілля, відкриваючи доступ до фінансування. І разом з тим сучасна Україна мала на озброєнні також інші форми допомоги бізнесу: закупівля вугілля у державних шахт за завищеними цінами, поповнення статутного фонду, занижені тарифи на газ, електроенергію і залізничні перевезення, податкові пільги для деяких галузей промисловості й за географічним принципом для спеціальних економічних зон, пільгові кредити, державні гарантії [20].

Необхідно відзначити, що часто підтримку суб'єктів бізнесу не часто можна назвати ефективною, оскільки не завжди допомога надається відповідно до запиту економіки і прозоро; в основному має місце політичне лобіювання окремих інтересів.

Із урахуванням сказаного вище, за нинішнього етапу механізм соціального партнерства у системі підтримки територіальних громад в процесі реалізації нової державної політики в сфері місцевого самоврядування має спиратися на інтереси жителів територіальних громад, основується на наступних складниках – інноваційних, економічних і соціальних [43].

В цілому, розділяємо думку Ю. В. Марущино, що в наш час використання такого інструмента, як механізм соціального партнерства, являється вдалим джерелом для нарощення економічної сили територіальних громад і формування вірного вектору руху. А його ефективна реалізація забезпечить сталість економічного життя відповідної території громади (рис. 1.2).

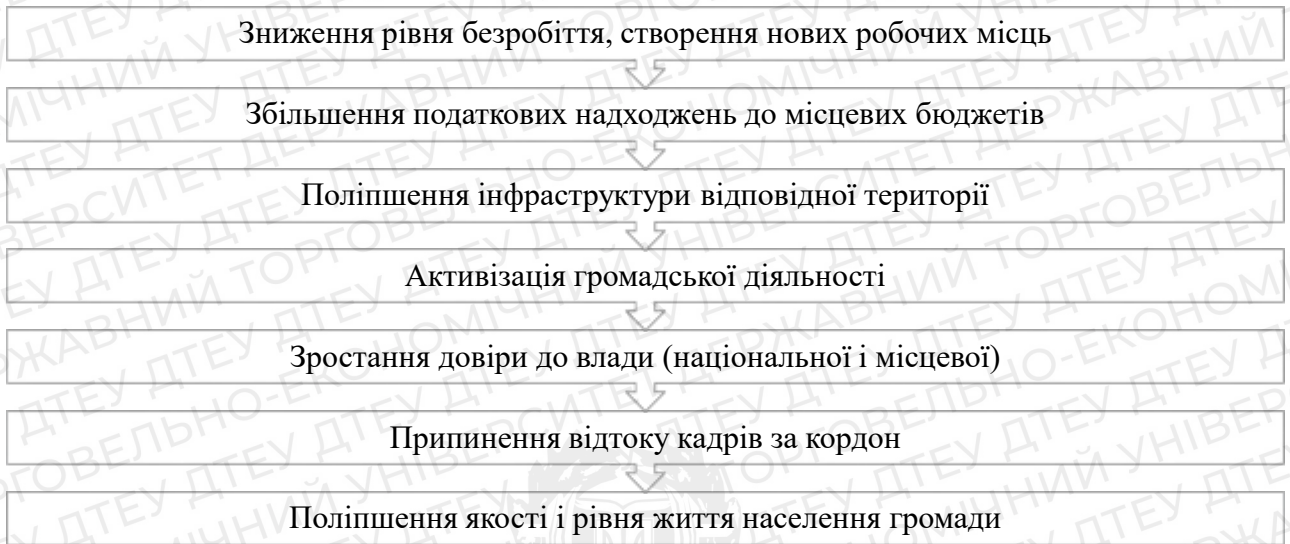

Рис. 1.2. Ефекти реалізації механізму соціального партнерства

Джерело: побудовано за даними [21, с. 146]

Таким чином, ефективним механізмом надання соціальних послуг на рівні об'єднаної територіальної громади може слугувати соціальне партнерство у вигляді взаємодії основних соціальних суб'єктів: місцевих й державних органів управління, бізнес-структур та недержавних некомерційних організацій в сфері надання соціальних послуг громадянам.

Соціальне партнерство на рівні громади необхідно розглядати у вигляді форми соціальної взаємодії, в котрій усі учасники долучені до системи самоорганізації, що характеризується наявністю спільних цілей, досягнення котрих не обмежує корпоративних і групових інтересів; імплементація технологічних і соціальних нововведень, зрозумілих і корисних та взаємовигідних для розвитку громади; вибір форм співробітництва, яка влаштовує усіх учасників та відповідає інтересам усіх партнерів.

1.2. Аналіз стану та виявлення проблем організації соціального партнерства в Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації

Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація являється місцевим органом виконавчої влади, який у рамках власних повноважень здійснює виконавчу владу на території Кам'янець-Подільського району, а також реалізує повноваження, делеговані їй районною радою [31].

Окрім інших напрямків роботи, котрі, відповідно до законодавства, реалізує Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація, вагомим являється соціальна робота територіальної громади. У межах котрої робітники Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації в лютому 2022 року подали Управлінню забезпечення взаємодії із органами місцевого самоврядування, соціально-економічного розвитку і фінансів території районної державної адміністрації таку інформацію стосовно Програми соціально-економічний розвиток.

Відповідно до звітних даних по галузі «соціальний захист та соціальне забезпечення» за період 2021 року використано 176393,4 тис. грн. субвенцій із державного бюджету, 85,2 тис. грн. – із обласного бюджету і 432,0 тис. грн. – із місцевого бюджету (табл. 1.2).

Як видно, відповідно до даних табл. 1.2, головним джерелом фінансування соціального захисту населення Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за час досліджуваного періоду являються субвенції із державного бюджету. За спрямуванням коштів превалює допомога особам з інвалідністю і сім'ям із дітьми. На даний вид допомоги витрачається понад 70% від суми субвенції із державного бюджету. Субвенція із обласного бюджету майже у рівних частинах витрачається за трьома напрямками: поховання учасників бойових дій на ІВВв (40%), пільгове медичне обслуговування осіб, котрі постраждали у зв'язку з ЧАЕС (30%) і реалізація окремих програм для осіб із інвалідністю (компенсація на транспортне обслуговування і бензин) (30%).

Понад 63% субвенції із місцевого бюджету витрачається на матеріальні допомоги.

Таблиця 1.2

Дані про використання коштів по галузі «соціальний захист та соціальне забезпечення» Кам'янець-Подільською районною державною адміністрацією за 2019-2021 рр., тис. грн.

Показник	2019	2020	2021
Субвенція з державного бюджету, в т. ч.	153961,1	165809,8	176393,4
Субсидії та пільги	37763,4	40173,8	42738,1
допомоги сім'ям з дітьми та особам з інвалідністю	109202,5	116172,9	123588,2
компенсаційні виплати громадянам, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС	533,4	567,5	603,7
матеріальна допомога військовослужбовцям, звільненим з строкової служби	274,1	291,6	303,8
матеріальна допомога малозабезпеченим, особам з інвалідністю та матерям героїням	77,7	82,6	87,9
виплата допомоги на дітей ФОП (на період карантину)	-	2021,5	2150,5
допомога переселенцям	906,0	963,8	1025,3
забезпечення технічними засобами реабілітації	2762,8	2939,2	3126,8
забезпечення путівками та реабілітації дітей	52,0	55,3	65,2
забезпечення путівками АТО	206,0	219,1	233,1
виплати до 9 травня	2006,5	2134,6	2270,8
разова виплата учаснику Революції Гідності	176,7	188,0	200,0
Субвенція з обласного бюджету, в т. ч.	75,3	80,1	85,2
поховання учасників бойових дій на ІВВв	30,2	32,1	34,2
реалізація окремих програм для осіб з інвалідністю (компенсація на бензин та транспортне обслуговування)	23,0	24,4	26,0
пільгове медичне обслуговування осіб, які постраждали внаслідок ЧАЕС	22,1	23,5	25,0
Субвенція з місцевого бюджету, в. т. ч.	381,7	406,1	432,0
компенсаційні виплати	20,3	21,6	23,0
компенсаційні виплати за пільговий проїзд	52,7	56,0	59,6
послуги зв'язку	41,7	44,4	47,2
матеріальні допомоги	240,5	255,9	272,2
заходи державної політики з питань сім'ї	26,5	28,2	30,0

Джерело: складено автором за даними [37; 46]

За 2020 рік субсидій на скраплений газ і тверде паливо нараховано 4545 особам на суму 6 млн. 408 тис. грн., на оплату житлово-комунальних послуг нараховано в грошовій готівковій формі 30 млн. 693 тис. грн. 6354 отримувачам субсидій. Середній розмір субсидії на тверде паливо становить 2848,13 грн. (Додаток А).

В управлінні соціального захисту населення (УПСЗН) Кам'янець-Подільського району знаходиться на обліку 6390 осіб отримувачів державних соціальних допомог (табл. 1.3.).

Таблиця 1.3

**Дані про кількість одержувачів державних соціальних допомог УПСЗН
Кам'янець-Подільського району за 2019-2021 рр., осіб**

Показник	2019	2020	2021
Усіх одержувачів державних соціальних допомог, в т. ч.	5827,7	6134,4	6390,0
державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	1391,7	1465,0	1526,0
по вагітності і пологах	480,6	505,9	527,0
при народженні	3137,3	3302,4	3440,0
під опікою	120,4	126,7	132,0
одинокі матері	574,6	604,8	630,0
при усиновленні	4,6	4,8	5,0
аліменти	20,1	21,1	22,0
особи, які не мають права на пенсію	621,1	653,8	681,0
діти-інваліди та інваліди з дитинства	1078,9	1135,7	1183,0
допомога багатодітним сім'ям	295,5	311,0	324,0
допомога на дітей фізичним особам-підприємців	118,6	124,8	130,0
муніципальна няня	31,0	32,6	34,0
допомога на догляд за психічно хворим	314,6	331,2	345,0
допомога на догляд за інвалідом 1 групи та 80 років	556,3	585,6	610,0

Джерело: складено автором за даними [13; 14; 15]

Відповідно до даних табл. 1.3, можемо зазначити, що кількість одержувачів соціальних допомог збільшилась за аналізований період. Основну частку в 2019-2021 роках складали такі види допомог: допомога при народженні дитини (54%), державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям (24%) і допомога дітям-інвалідам й інвалідам із дитинства (18,5%).

На обліку УПСЗН у 2021 році налічувалось 176 осіб, котрі перемістилися із тимчасово окупованої території нашої країни і зони проведення антитерористичної операції, котрим виплачено для покриття витрат на проживання, зокрема на оплату житлово-комунальних послуг на суму 1025,3 тис. грн. [17].

Відділом державних соціальних інспекторів і сімейної політики з початку року проведено 68 вибірових перевірок цільового застосування коштів допомоги при народженні дитини. Зроблено 222 обстежень сімей, котрі здійснено задля підтвердження їх права на призначення державної соціальної допомоги як малозабезпеченим сім'ям і 981 на призначення субсидій. Здійснено 5023 перевірок достовірності інформації щодо доходів і майнового стану громадян, котрі звернулись з питанням надання соціальної допомоги і субсидії. Здійснено верифікацію державних виплат 2701 справи – субсидії, 4127 справ – державні допомоги [45].

На території Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації нараховується 654 багатодітних сімей, у котрих мешкає 2216 дітей. Зареєстровано 192 випадки в котрих вдіяно насильство у сім'ї чи наявна загроза заподіяння насильства.

Від початку року по Програмах пов'язаних із громадянами, котрі постраждали у зв'язку із аварією на ЧАЕС Кам'янець-Подільською районною державною адміністрацією профінансовано і виплачено компенсації і доплати на суму 423 тис. грн. Компенсацію отримують 36 громадян І категорії постраждалих через катастрофу на ЧАЕС і 73 – II категорії [32].

УПСЗН нараховані пільги на житлово-комунальну послугу «тверде паливо» 809 чол. на суму – 1539,7 тис. грн. і житлово-комунальну послугу «скраплений газ» 560 чол. на суму – 96,5 тис. грн. [12].

263 особи з інвалідністю та ветеранів війни знаходиться на обліку для забезпечення путівками на санаторно-курортне лікування, забезпечено санаторно-курортним лікуванням 3 ветерана війни і 17 осіб із інвалідністю.

На обліку задля одержання спецавтотранспорту знаходились 143 особи із інвалідністю. Компенсаційні виплати на технічне обслуговування автомобіля, ремонт, бензин надано 10 особам із інвалідністю на суму 3,5 тис. грн. Компенсаційні виплати на транспортне обслуговування осіб із інвалідністю надано 45 особам на суму 22,8 тис. грн. [17].

На обліку для забезпечення технічними й іншими засобами реабілітації, до того ж засобами для пересування знаходиться 1209 осіб із інвалідністю. 272 особи із інвалідністю і законних представників дітей із інвалідністю звернулися за допомогою задля забезпечення технічними засобами реабілітації. Видано 1448 направлень задля забезпечення такими виробами і здійснення протезування особам із інвалідністю у кількості 1233 одиниці. За час звітнього періоду забезпечено технічними засобами у кількості 667 одиниць на суму 3126,8 тис. грн.

За програмою «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції й осіб, котрі здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях» пройшли курс психологічної реабілітації 5 осіб на загальну суму 57,6 тис. грн., одержали санаторно-курортне лікування 14 осіб на загальну суму 167,8 тис. грн. [45].

На сайті Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації [7] і на сторінці в мережі Facebook [18] публікуються повідомлення та звіти щодо стану організації соціального партнерства територіальної громади.

В 2020 році у межах соціального партнерства держави і бізнесу зроблено ремонт в кабінетах амбулаторії загальної практики сімейної медицини с. Оринин, де, відповідно до планів, буде встановлене діагностичне обладнання. Профінансувало ремонтні роботи суб'єкт господарювання «Подільський цемент» компанії «CRH» [35].

Ще одним прикладом соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації являється проєкт «Робота з учасниками, ветеранами ООС і їх родинами в інформаційно-консультативних центрах м. Хмельницького і Нетішина». Тривалість проєкту становить 10 місяців. Проєкт реалізується завдяки фінансовій підтримці Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні [23].

12-13 травня 2021 року на базі Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації реалізовано тренінг: «Міждисциплінарна команда: партнерство та прийняття рішень в найкращих інтересах для дитини». Метою тренінгу являється: сформувані і підготувати міждисциплінарну команду із підтримки послуги патронату над дитиною задля забезпечення ефективності її діяльності та прийняття рішень у найліпших інтересах дитини [24].

У межах благодійної акції «Подаруй дитині свято», котру ініційовано за підтримки Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницьким обласним центром соціальних служб разом зі соціальними партнерами, 02 жовтня 2021 року 9 дітей, котрі знаходяться у важких життєвих обставинах, які проживають на території Деражнянської об'єднаної громади, відвідали Державний історико-культурний заповідник «Меджибіж» [27].

Задля налагодження діалогу із громадськими організаціями, зокрема, з тими, котрі працюють із сім'ями, в яких виховуються діти із інвалідністю, у вересні 2021 року за сприяння міської влади було підписано відповідний Меморандум щодо партнерстві і співпраці. Учасниками даного Меморандуму стали Департамент соціального захисту населення і 20 громадських організацій міста соціального спрямування [10]. Дана практика організації роботи, вперше започаткована у Кам'янець-Подільському. Створення спільної соціальної платформи має на меті здійснення спільних заходів, підвищення кваліфікації членів організації і обмін досвідом, який допомагатиме у їх загальному розвитку.

Що стосується проблемних питань у ході організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації, то

найважливішим завданням являється зростання оперативності запровадження електронного документообігу. Оскільки, швидкий розвиток і глобальне впровадження новітніх інформаційних технологій, інтенсифікація інформаційних відносин, зробили умови за яких ефективну роботу робітників територіальної громади майже не можливо організувати без сучасної комп'ютерної техніки, необхідного програмного забезпечення і доступу до мережі інтернет. Проте їх наявність не забезпечує поліпшення роботи без необхідних вмінь робітників, отже слід на постійній основі підвищувати кваліфікацію спеціалістів.

Ще одним вагомим аспектом у соціальній роботі Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являється залучення максимальної кількості партнерів з метою розширення можливостей соціальної допомоги. Досягнути наміченої цілі можливо шляхом зацікавлення суб'єктів бізнесу податковими знижками, додатковою рекламою, шляхом висвітлення у ЗМІ їх внеску у межах соціального партнерства.

Таким чином, підсумуюмо, Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація являє собою місцевий орган виконавчої влади, котрий в рамках власних повноважень провадить виконавчу владу на території Кам'янець-Подільського району. Вагомим напрямком роботи Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являється соціальна робота, задля ефективної реалізації котрої територіальна громада запроваджує соціальне партнерство.

Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація відзначається високим рівнем активності її членів, позиціонує себе у вигляді громади із інноваційно-орієнтованим місцевим самоврядуванням, із сучасною ефективною системою управління, із високими стандартами якості послуг і життя. Імплементация технологічних та соціальних новацій, додержання принципів соціальної відповідальності, забезпечують належний рівень комфортності проживання у громаді, формують умови для праці і розвитку кожної особистості, привертають увагу інвесторів і відкривають можливості для участі та реалізації міжнародних проєктів що стосуються позитивних соціальних змін.

Організаторами й ініціаторами партнерства в ході вирішення соціальних проблемних питань в громаді можуть виступати соціальні служби різного типу, котрі функціонують в рамках територіальної громади, ініціативні групи із членів недержавні організації, органи місцевого самоврядування, територіальної громади.

Головним джерелом фінансування соціального захисту населення Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за досліджуваний період являється субвенції із державного бюджету. Інші джерела мають суттєво меншу частку. Ключовими напрямками надання державних соціальних допомог у рамках Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являються: 1) допомога дітям-інвалідам й інвалідам із дитинства, 2) державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, 3) допомога при народженні дитини.

Стан та напрямки організації соціального партнерства територіальної громади розміщуються на сайті Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації і на її сторінці в соціальній мережі Facebook.

Проблемними питаннями у ході організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації являються такі: 1) підвищення оперативності впровадження електронного документообігу; 2) розширення мережі соціальних партнерів; 3) своєчасне окреслення найактуальніших потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах.

РОЗДІЛ 2

ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКІЙ РАЙОННІЙ ДЕРЖАВНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ

2.1. Визначення актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади в соціальних послугах за допомогою фокус-груп

Вивчаючи проблематику соціального партнерства, необхідно брати до уваги актуальний контекст відносин між місцевою владою, представниками бізнесу і жителями громади. Процес формування даної соціальної взаємодії має ґрунтуватися на аналізі стану цільових аудиторій, суспільної думки і їхніх інформаційних запитів. Необхідно відзначити, що будь-який розвиток має брати до уваги минулі досягнення і досвід, зокрема, інститутів громадянського суспільства, досвіду співпраці в міжнародних проєктах. Головними недоліками минулих проєктів із розвитку соціального партнерства, як вважають вчені, являються такі:

- велика кількість і розпорошеність заходів;
- дуже великий перелік відповідальних органів влади і низька мотивація роботи на цьому напрямку;
- недостатній рівень координації дій учасників виконання програми;
- недостатньо чітке адресування програм;
- проблеми кадрового забезпечення [50, р. 473; 22].

Таким чином подальші кроки на шляху розвитку соціального партнерства необхідно робити враховуючи вищезазначені проблеми.

Одним із етапів управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади являється окреслення актуальних потреб населення у соціальних послугах. Таким чином для дослідження кожної потреби потрібно підібрати метод, котрий буде репрезентативним, ефективним і простим, інакше кажучи результати його будуть максимально відображати дійсність.

На нашу думку, доволі універсальним й ефективним методом актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах є метод фокус-груп.

Фокус-група чи «сфокусоване групове інтерв'ю» являє собою особливий метод якісних досліджень, котрий дає змогу одержати емоційну, оціночну інформацію щодо проблеми чи послуги [34, с. 34].

Цей метод володіє широкою сферою застосування, оскільки допомагає дізнатися цінності представників цільової аудиторії, мотивацію останніх під час вибору послуги, емоційне сприйняття соціальної ситуації.

Так як й будь-який інший дослідницький метод, фокус-групи володіють власними недоліками і перевагами. Недоліками методу являються високі вимоги до професійного рівня модераторів (особи котра здійснює опитування) та складність аналізу й тлумачення одержаної інформації внаслідок її неоднорідності. До переваг відноситься гнучкість методики, відносна швидкість та легкість реалізації, можливість виявлення різних неочікуваних аспектів обговорюваної теми, котрі важко розкрити, застосовуючи кількісні методи.

Представимо головні вимоги до здійснення сфокусованого групового інтерв'ю:

- правильний вибір місця здійснення фокус-групи;
- додержання модератором правил роботи;
- додержання структури фокус-групи;
- рекомендована кількість фокус-груп: 2-3;
- рекомендована кількість учасників фокус-групи: 7-11 осіб [36].

Задля формування репрезентативної структури фокус-групи згідно із завдань дослідження потрібно виконати відбір учасників чи скринінг, за окресленими характеристиками (табл. 2.1).

Робота модератора сфокусованого групового інтерв'ю окреслена деякими правилами. Головними із котрих являються: доброзичливість, нейтральність, навички правильно ініціювати, підтримувати і скеровувати дискусію, аби

забезпечити невимушену, відверту розмову усіх учасників фокус-групи та одержати необхідну інформацію.

Таблиця 2.1

Принцип відбору та вибірка респондентів до фокус-груп

Учасники	Частка	Учасники	Частка	Учасники	Частка
Чоловіки	30%	Жінки	70%		
Мешканці громади	70%	ВПО	30%		
Віком 20-35 років	35%	Віком 35-49 років	50%	Віком 50-65 років	15%

Джерело: складено автором за даними [34, с. 35]

З метою підтримки правильної групової динаміки в процесі обговорення важливими є те, аби модератор розумів мету дослідження, яким чином будуть оброблені, проаналізовані і застосовані дані конкретної фокус-групи.

Що стосується вимог до місця здійснення фокус-групи і сервісу, то сфокусоване групове інтерв'ю здійснюється у комфортному, зручному (температура повітря, світло) приміщенні. Стіл (столи) і стільці для учасників фокус-групи мають бути розставлені таким чином, аби модератору і його/її помічнику було видно обличчя усіх учасників дискусії. Для організаторів й учасників фокус-групи необхідно підготувати таблички і бейджі, котрі розмістити на столах навпроти кожного. Учасниці і учасники обговорення можуть самі написати власні імена (як би вони бажали, аби до них зверталися). Перед тим як розпочати обговорення, учасникам пропонуються прохолодні напої, чай, кава, печиво і цукерки [48].

Представимо орієнтовний сценарій здійснення сфокусованого групового інтерв'ю. Рекомендована тривалість – 60-70 хвилин.

Фокус-група здійснюється за таким планом:

- вступ (до 5 хвилин) – знайомство із модератором, коротка інформація щодо мети здійснення фокус-групи і час її проведення, гарантії щодо конфіденційності інформації, одержаної в ході здійснення фокус-групи;
- знайомство (до 5–7 хвилин) – презентація учасників, заповнення таблиці учасників. У процесі знайомства помічник модератора чи модератор занотовує

дані учасників і присвоює код конкретній особі як представнику цільової групи;

- основна частина (до 45 хвилин):
- дискусія відповідно до переліку питань (Додаток Б);
- ведення рукописного протоколу чи здійснення звукозапису; одержана стенограма являється основою задля подальшого аналізу обговорень та складання звіту;
- закінчення (до 5–10 хвилин) – стисле підбиття підсумків обговорень і пропозицій, висловлювання подяки учасникам [41].

Взірець списку учасників сфокусованого групового інтерв'ю представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Приклад переліку учасників фокус-груп згідно з вибіркою

Код	ПІБ	Вік	Код цільової групи
1	Степан Р.	38	ВПО
2	Ольга І.	60	ВПО, пенсіонерка
3	Петро М.	35	мешканець громади
4	Марина С.	42	мешканка громади, мати одначка
5	Тетяна Б.	24	мешканка громади, мати дитини з інвалідністю

Джерело: складено автором

У ході здійснення фокус-групи головним завданням модератора являється сприяти якомога максимальній відкритості учасників дискусії.

Фокус-групова дискусія розпочинається зі знайомства членів групи із модератором, короткого ознайомлення із темою дискусії і правилами останньої, на кшталт, учасникам доводиться до відома, що на кожен виступ відводиться не більше 2-3 хвилин. Через 2–2,5 хвилин після знайомства із респондентами й оголошення теми (мети) дискусії модератор має активно включити до неї присутніх, вводячи дискусію у потрібне русло.

Дискусія має проводитись по можливості якомога інтенсивно, вимушені паузи не мають перевищувати 5-10 с. Модератор здійснює контроль, аби в обговоренні кожного питання прийняли участь представники кожної із

зацікавлених сторін. В той же час в ході дискусії модератор має не допускати лідерства ні власного, ні будь-якого учасника, запобігти формуванню групової згуртованості, аби сукупність індивідуальних думок учасників дискусії не перетворилася на «громадську думку» групи. У випадку, коли вимальовується солідарність думок, модератор фіксує даний факт та переводить тему на передбачене наступне питання.

Задля поглиблення дискусії модератор задає уточнюючі питання чи стимулюючі зауваження (Будь ласка, докладніше...Чи не могли б ви навести приклад? Це цікаво! Що саме ви маєте на увазі? тощо) [34, с. 36].

У ході управління групою модератор за потреби, може призупинити дискусію та направити останню у необхідне русло (на основний предмет).

З метою підвищення ефективності роботи модератора, він має додержуватись інструкцій (рис. 2.1).

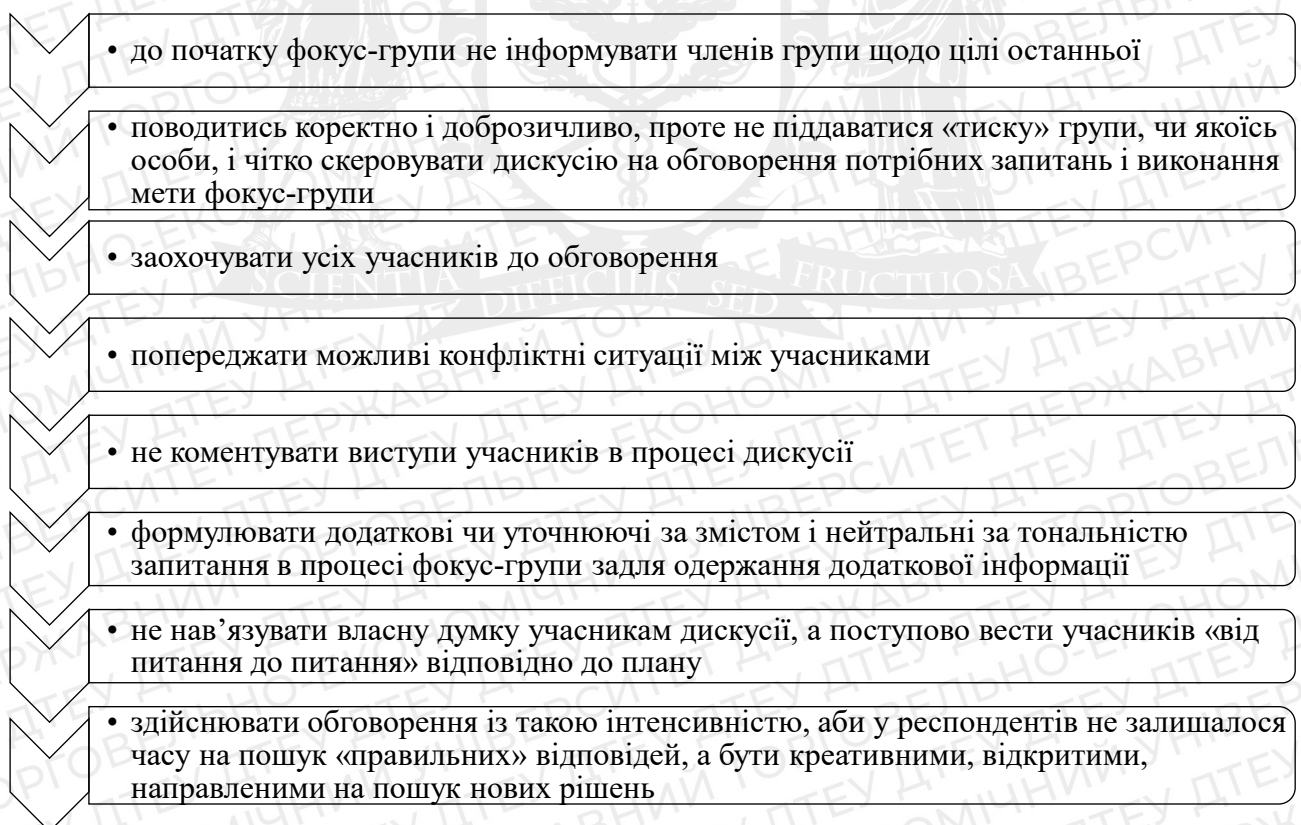
-
- до початку фокус-групи не інформувати членів групи щодо цілі останньої
 - поводитись коректно і доброзичливо, проте не піддаватися «тиску» групи, чи якоїсь особи, і чітко скеровувати дискусію на обговорення потрібних запитань і виконання мети фокус-групи
 - заохочувати усіх учасників до обговорення
 - попереджати можливі конфліктні ситуації між учасниками
 - не коментувати виступи учасників в процесі дискусії
 - формулювати додаткові чи уточнюючі за змістом і нейтральні за тональністю запитання в процесі фокус-групи задля одержання додаткової інформації
 - не нав'язувати власну думку учасникам дискусії, а поступово вести учасників «від питання до питання» відповідно до плану
 - здійснювати обговорення із такою інтенсивністю, аби у респондентів не залишалося часу на пошук «правильних» відповідей, а бути креативними, відкритими, направленими на пошук нових рішень

Рис. 2.1. Інструкція для модератора сфокусованого групового інтерв'ю

Джерело: побудовано автором за даними [34; 48]

Закінчити фокус-групове обговорення необхідно коротким узагальненням сказаного і віддячити учасникам.

В процесі здійснення будь-якої фокус-групи необхідно дотримуватись головних правил:

- дотримуватися анонімності – не називати повних імен під час цитування в аналізі, при вузькій аудиторії максимально обмежити інформацію, котра вказувала б на ідентичність респондента, запис має бути в обмеженому доступі;
- підготувати гайд із переліком запитань для обговорення (якщо декілька аудиторій – тоді декілька гайдів);
- слід добре розуміти, з якою здійснюється фокус-група, яку інформацію можна одержати й кого опитувати [36].

Таким чином, завдяки фокус-групам одержують інформацію прямо від мешканців громади, котрі відносяться до вразливих груп населення, щодо причин, внаслідок котрих вони можуть повною мірою користуватися соціальними послугами. Сформований перелік питань (Додаток Б) не являється вичерпним, можна додавати питання, котрі допоможуть більш глибоко зрозуміти проблеми в кожній сфері. Опитування має бути анонімним, проте, в той же час проводиться реєстрація учасників фокус-груп, із обов'язковим зазначенням вразливих груп.

2.2. Напрями удосконалення соціальної роботи на умовах партнерства в Кам'янець-подільській районній державній адміністрації

Увага та турбота про людей, котрі знаходяться у важких життєвих обставинах являється особливою зі сторони влади. Крім забезпечення першочергових потреб мешканців Кам'янець-Подільського району різних категорій, соціальна політика Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являється орієнтованою на сприяння розвитку та підтримку соціальних, фізичних, психологічних й інтелектуальних здібностей людей,

яким необхідний соціальний захист. Якраз тому, в межах реалізації соціальних ініціатив районна влада проводить ряд заходів із підтримки наявних і розвитку нових форм соціального захисту різних категорій жителів Кам'янець-Подільського району.

Вдосконалення соціальної роботи за умов партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації має проходити у напрямку покращення взаємодії зі споживачами соціальних послуг, інакше кажучи жителями громади, розвитку співпраці із громадськими організаціями і суб'єктами бізнесу й посилення соціального партнерства з державою, інакше кажучи сприяння законодавчим змінам, котрі запроваджує держава.

У Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації 03.11.2021 року пройшло обговорення із громадськими організаціями що стосується можливості запровадження у територіальній громаді нової соціальної послуги задля денного перебування осіб із інвалідністю до 18 років, для поліпшення надання соціальних послуг і реалізація вагоми проєктів, зокрема і для батьків, котрі виховують дітей із особливими потребами.

Представники громадських організацій, разом із керівниками спеціальної школи й інклюзивно-ресурсного центру, в якому навчаються діти із інвалідністю, провели обговорення можливості започаткування нової соціальної послуги. В тому числі, денного догляду за дітьми із інвалідністю. На сьогоднішній день в Управлінні соціального захисту населення знаходиться на обліку понад 500 дітей із інвалідністю віком від 0 до 18 років. Із них 21 дитина зовсім не залучена до навчального процесу у зв'язку зі станом здоров'я. В ході обговорення учасники визначили можливість створення моделі догляду по типу «Групи вихідного дня», де можливо було б залишати дітей на кілька годин [45].

У Кам'янець-Подільської територіальної громади є навчальні заклади, в яких здобувають освіту діти із інвалідністю: державний інститут, ЗДО №3, навчально-реабілітаційний центр, спеціальна школа-інтернат, активно розвивається інклюзія. Проте дітям із особливими потребами немає де проводити дозвілля в позашкільний час. Таким чином учасники зустрічі

провели обговорення варіантів найбільш ефективної моделі надання денних соціальних послуг. Вона має максимально відповідати потребам якраз Кам'янець-Подільської громади й охопити різні категорії дітей.

З огляду на те, що в наш час не існує точного переліку соціальних послуг, котрі можуть надаватися дітям із особливими потребами. В останній раз їх інвентаризація здійснювалася ще у 2006 році. Якраз тому після напрацювання плану дій, на наступних зустрічах представників Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації і громадських організацій, слід продовжити обговорення висловлених пропозицій що стосуються надання вагомих соціальних послуг дітям із інвалідністю і здійснити їх інвентаризацію.

Вагомим напрямком розвитку соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації являється співпраця із територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Турбота» (ТЦСО (нсп) «Турбота»). Даний центр надає послуги особам із числа інвалідів, непрацездатних громадян, пенсіонерів, котрі потребують соціального обслуговування.

На виконання норм діючого законодавства територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) продовжується робота над впровадженню платних соціальних послуг. Силами спеціалістів територіальних центрів громадянам надаються послуги натурально-грошової допомоги, догляду вдома, стаціонарного догляду, соціально-медичні послуги, послуги соціально-побутової адаптації й інші. Особливо необхідні послуги ремонту взуття й одягу, послуги перукаря, прання, дрібного ремонту осель, обробки присадибних ділянок, ремонт побутової техніки й інші соціально-побутові послуги.

Управління соціального захисту населення Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації має приділяти особливу увагу і контроль роботі що стосується розгляду звернень громадян стосовно невідкладного реагування на їхні заяви, пропозиції. Так як, звернення громадян забезпечують безперервний зв'язок між державою і її громадянином, через проблеми

окремого заявника надають можливість бачити проблему суспільства загалом, а реалізація через звернення конституційних прав та свобод являється кроком до зміцнення демократичної правової держави. Таким чином робота зі звернення громадян в Управлінні соціального захисту населення має бути пріоритетним напрямком в повсякденній діяльності і направлятися на постійне покращення якості розгляду звернень громадян і беззаперечне виконання вимог законодавства щодо звернення громадян.

В даному контексті актуалізується зазначена вище проблема що стосується необхідності імплементації електронного документообігу. Необхідно зазначити, що на рівні держави реалізовано роботу Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, котрі мають право на пільги. Проте за умов Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації не завжди вдається ефективно проводити роботу із документами одержувачів послуг. Цей факт пов'язаний із різними причинами: недостатня кваліфікація робітників, недостатнє забезпечення сучасними інформаційними технологіями тощо.

З метою вирішення вказаних проблем необхідно залучити кошти соціальних партнерів, аби забезпечити необхідний рівень технічного забезпечення роботи й час від часу організовувати тренінги задля підвищення кваліфікації робітників на шляху знання законодавства, користування програмним забезпеченням і комп'ютерною технікою, неухильне дотримання ділової етики і правил ввічливого спілкування із відвідувачами.

Позитивним фактом у діяльності УПСЗН Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації на засадах партнерства являється здійснення онлайн зустрічей «Година діалогу» спеціалістів управління із мешканцями Кам'янець-Подільської територіальної громади, а саме:

- 12.02.2021 року на тему: Допомога малозабезпеченим: порядок й умови одержання»;
- 19.02.2021 року на тему: «Допомога самотнім матерям: порядок й умови одержання»;
- 26.02.2021 року на тему: «Соціальна підтримка багатодітних сімей»;

- 05.03.2021 року на тему: «Умови одержання житлових субсидій»;
- 12.03.2021 року на тему: «Підвищення надбавок на догляд особам із інвалідністю з дитинства й дітям із інвалідністю з дитинства»;
- 19.03.2021 року на тему: «Право на одержання компенсації «муніципальна няня»»;
- 26.03.2021 року на тему: «Умови призначення ДСД особам, котрі не мають права на пенсію й інвалідам» [49].

Здійснені онлайн зустрічі шляхом прямого ефіру на телебаченні та дзвінків жителів громади в студію. Відповіді спеціалістів дали можливість мешканцям громади одержати практичні поради задля реалізації механізму надання різних видів державних допомог і одержання відповідей на власні запитання.

Працівникам Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації у майбутньому необхідно й надалі постійно здійснювати інформаційно-роз'яснювальну роботу стосовно змін у законодавстві і напрямків соціальної роботи через здійснення таких онлайн (чи при можливості офлайн) зустрічей і за допомогою підготовки та висвітлення актуальної інформації за допомогою місцевих засобів масової інформації і на офіційному сайті Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації.

Задля удосконалення соціального обслуговування на території Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації необхідно на постійній основі здійснювати вивчення потреб громади в нових соціальних послугах, в тому числі за допомогою фокус-груп, й на базі одержаної інформації направляти зусилля на покращення якості і доступності соціального обслуговування потребуючих категорій громадян.

Вагомим напрямком вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації в напрямку партнерства із сектором бізнесу має стати розвиток співробітництва із наявними соціальними партнерами і розширення мережі потенційних соціальних партнерів. Ми вважаємо, такого результату можливо досягнути

завдяки зацікавленню суб'єктів підприємницької діяльності рекламою у засобах масової інформації і на сайті Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації. Слід донести до соціальних партнерів інформацію щодо того що, їх участь у соціальній роботі допоможе поширити позитивну інформацію щодо себе, збільшити довіру та лояльність споживачів і стане джерелом додаткових прибутків.

Отже, вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації має здійснюватися у всіх напрямках: 1) удосконалення взаємодії із жителями громади, 2) розвитку співпраці із громадськими організаціями і суб'єктами бізнесу, 3) посилення соціального партнерства із державою. Головними напрямками вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації мають стати: 1) регулярна організація тренінгів для підвищення кваліфікації робітників, 2) забезпечення відповідного рівня технічного забезпечення роботи, 3) приділення особливої уваги розгляду звернень громадян і невідкладному реагуванню на їх заяви, пропозиції, 4) здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи з-поміж населення що стосується змін у законодавстві і шляхів соціальної роботи, 5) запровадження нових соціальних послуг, в тому числі, денного догляду за дітьми із інвалідністю, 6) вивчення потреб громади в нових соціальних послугах, в тому числі завдяки фокус-групам, 7) розширення співпраці із суб'єктами підприємництва.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Грунтуючись на здійсненому дослідженні зроблено наступні висновки.

Ефективним механізмом надання соціальних послуг на рівні об'єднаної територіальної громади може слугувати соціальне партнерство у вигляді взаємодії основних соціальних суб'єктів: місцевих й державних органів управління, бізнес-структур та недержавних некомерційних організацій в сфері надання соціальних послуг громадянам.

Соціальне партнерство на рівні громади необхідно розглядати у вигляді форми соціальної взаємодії, в котрій усі учасники долучені до системи самоорганізації, що характеризується наявністю спільних цілей, досягнення котрих не обмежує корпоративних і групових інтересів; імплементація технологічних і соціальних нововведень, зрозумілих і корисних та взаємовигідних для розвитку громади; вибір форм співробітництва, яка влаштовує усіх учасників та відповідає інтересам усіх партнерів.

Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація являє собою місцевий орган виконавчої влади, котрий в рамках власних повноважень провадить виконавчу владу на території Кам'янець-Подільського району. Вагомим напрямком роботи Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являється соціальна робота, задля ефективної реалізації котрої територіальна громада запроваджує соціальне партнерство.

Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація відзначається високим рівнем активності її членів, позиціонує себе у вигляді громади із інноваційно-орієнтованим місцевим самоврядуванням, із сучасною ефективною системою управління, із високими стандартами якості послуг і життя. Імплементація технологічних та соціальних новацій, додержання принципів соціальної відповідальності, забезпечують належний рівень комфортності проживання у громаді, формують умови для праці і розвитку кожної особистості, привертають увагу інвесторів і відкривають можливості для участі та реалізації міжнародних проєктів що стосуються позитивних соціальних змін.

Організаторами й ініціаторами партнерства в ході вирішення соціальних проблемних питань в громаді можуть виступати соціальні служби різного типу, котрі функціонують в рамках територіальної громади, ініціативні групи із членів недержавні організації, органи місцевого самоврядування, територіальної громади.

Головним джерелом фінансування соціального захисту населення Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за досліджуваний період являється субвенції із державного бюджету. Інші джерела мають суттєво меншу частку. Ключовими напрямками надання державних соціальних допомог у рамках Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації являються: 1) допомога дітям-інвалідам й інвалідам із дитинства, 2) державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, 3) допомога при народженні дитини.

Стан та напрямки організації соціального партнерства територіальної громади розміщуються на сайті Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації і на її сторінці в соціальній мережі Facebook.

Проблемними питаннями у ході організації соціального партнерства у Кам'янець-Подільській районній державній адміністрації являються такі: 1) підвищення оперативності впровадження електронного документообігу; 2) розширення мережі соціальних партнерів; 3) своєчасне окреслення найактуальніших потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах.

Доволі універсальним й ефективним методом актуальних потреб населення об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах вважаємо метод фокус-груп. Фокус-група чи «сфокусоване групове інтерв'ю» являє собою особливий метод якісних досліджень, котрий дає змогу одержати емоційну, оціночну інформацію щодо проблеми чи послуги.

Завдяки фокус-групам одержують інформацію прямо від мешканців громади, котрі відносяться до вразливих груп населення, щодо причин, внаслідок котрих вони можуть повною мірою користуватися соціальними послугами. Сформований перелік питань (Додаток Б) не являється вичерпним,

можна додавати питання, котрі допоможуть більш глибоко зрозуміти проблеми в кожній сфері. Опитування має бути анонімним, проте, в той же час проводиться реєстрація учасників фокус-груп, із обов'язковим зазначенням вразливих груп.

Отже, вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації має здійснюватися у всіх напрямках: 1) удосконалення взаємодії із жителями громади, 2) розвитку співпраці із громадськими організаціями і суб'єктами бізнесу, 3) посилення соціального партнерства із державою. Головними напрямками вдосконалення соціальної роботи на умовах партнерства у Кам'янець-подільській районній державній адміністрації мають стати: 1) регулярна організація тренінгів для підвищення кваліфікації робітників, 2) забезпечення відповідного рівня технічного забезпечення роботи, 3) приділення особливої уваги розгляду звернень громадян і невідкладному реагуванню на їх заяви, пропозиції, 4) здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи з-поміж населення що стосується змін у законодавстві і шляхів соціальної роботи, 5) запровадження нових соціальних послуг, в тому числі, денного догляду за дітьми із інвалідністю, 6) вивчення потреб громади в нових соціальних послугах, в тому числі завдяки фокус-групам, 7) розширення співпраці із суб'єктами підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Центр місцевої активності для розвитку громади. Кіровоград: ІСКМ, 2012. 144 с. URL: <https://iscm.org.ua/wp-content/uploads/2012/05/TSMA-dlya-rozvytku-gromady.pdf> (дата звернення: 22.03.2022)
2. Базилюк А. В. Соціальне партнерство як засіб вирішення соціально-економічних проблем. Україна: аспекти праці. 1997. № 1. С. 22-25.
3. Басюк Т. П. Соціальне партнерство між неурядовими та державними організаціями як механізм вирішення соціальних проблем на місцевому рівні. Організація партнерства у місцевих громадах: Метод. реком. для практиків соціальної сфери / Т. П. Басюк, О. В. Безпалько, І. В. Братусь та інші; За заг. ред. І. Д. Звереві. Київ: Наук. світ, 2006. С. 30-35.
4. Вінокуров Я. Інвесторам, які вкладуть в Україні понад \$100 млн, нададуть персонального менеджера – Зеленський. 22.01.2020. Громадське телебачення. URL: <http://bit.ly/2PUWqL7>.
5. Взаємодія з органами місцевого самоврядування. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/vzaemodiya-z-organami-miscevogo-samovryaduvannya-14-46-48-10-03-2021/> (дата звернення: 29.03.2022)
6. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота: термінологічно-понятійний словник. Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ: МАУП, 2005. 560 с.
7. Головна. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/> (дата звернення: 05.04.2022)
8. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Знання, 2007. 559 с.
9. Дарченко Н. Д., Рижиков В. С., Єськов О. Л., Мікрюков О. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 252 с.

10. Департамент соціального захисту населення. Про роботу звітують виконавчі органи міської ради. Новини. Кам'янець-Подільська міська рада. 24.11.2021. URL: <https://kam-pod.gov.ua/novini/town-news/item/40453-pro-robotu-zvituiut-vykonavchi-orhany-miskoi-rady> (дата звернення: 29.03.2022)

11. Жуков В., Скуратівський В. Соціальне партнерство в Україні. Київ: УАДУ, 2001. 120 с.

12. Звернення громадян. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/zvernennya-gromadyan-14-18-53-17-07-2018/> (дата звернення: 25.04.2022)

13. Звіт по зверненнях громадян, що надійшли до Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за 2019 рік. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/zvernennya-gromadyan-17-13-03-18-06-2018/> (дата звернення: 18.04.2022)

14. Звіт по зверненнях громадян, що надійшли до Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за 2020 рік. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/zvernennya-gromadyan-14-18-53-17-07-2018/> (дата звернення: 18.04.2022)

15. Звіт по зверненнях громадян, що надійшли до Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації за 2021 рік. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/zvernennya-gromadyan-14-18-53-17-07-2018/> (дата звернення: 10.04.2022)

16. Ібрагімова К.О. Дефініція поняття соціальна взаємодія, її види та основні теорії. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2013. № 40-41. С. 289-293. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2013_40-41_48 (дата звернення: 25.04.2022)

17. Інформація про підсумки соціально-економічного розвитку Кам'янець-Подільського району за 2021 рік. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/socialoekonomichne-stanovische-v-rajoni-15-35-04-17-07-2018/> (дата звернення: 30.03.2022)

18. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. Facebook. 2022. URL: <https://www.facebook.com/kprdadmin> (дата звернення: 10.04.2022)

19. Кличко – інвесторам: Я особисто готовий працювати «бодігардом» вашого бізнесу в Києві. 22.03.2017. ГОРДОН. URL: <https://bit.ly/30HA02m> (дата звернення: 25.04.2022)

20. Кравчук В. Підтримка бізнесу з боку держави: чи можна більше? 13.06.2019. Економічна правда. URL : <https://bit.ly/3vlyu3G> (дата звернення: 20.04.2022)

21. Марущин Ю. В. Формування інноваційного механізму соціального партнерства в системі підтримки територіальних громад. Університетські наукові записки. 2020. № 6 (78). С. 139-148.

22. Махначова Н. М. Роль соціального партнерства в громаді в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6404> (дата звернення: 10.04.2022).

23. Мистецтво в житті людини. Хмельницький обласний центр соціальних служб. 17.12.2020. URL: <http://hocssdm.org.ua/%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2-%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%96-%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення: 30.03.2022)

24. Міждисциплінарна команда: партнерство та прийняття рішень в найкращих інтересах для дитини. Хмельницький обласний центр соціальних служб. 13.05.2021. URL: <http://hocssdm.org.ua/> (дата звернення: 30.03.2022)

25. Мещан І. В. Соціальне партнерство як механізм надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 72. С. 46-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2016_72_7. (дата звернення: 25.04.2022)

26. Мещан І. В. Територіальна громада як суб'єкт соціального партнерства в управлінні закладами соціального обслуговування. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. 2014. № 2 (22). С. 106–110.

27. На Хмельниччині продовжується благодійна акція «Подаруй дитині свято». Хмельницький обласний центр соціальних служб. 05.10.2021. URL: <http://hocssdm.org.ua/> (дата звернення: 25.04.2022)

28. Николаєва В. І. Сучасні інновації у державному управлінні системою соціальної роботи: переваги та перепони. Public Administration and Regional Development. 2020. №8. С. 654-678. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/199/160> (дата звернення: 25.03.2022)

29. Нікуліна В. І. Особливості організації соціального партнерства у громаді : автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 231 «Соціальна робота». ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2021. 13 с.

30. Організація партнерства у місцевих громадах: Метод. реком. для практиків соціальної сфери / Т. П. Басюк, О. В. Безпалько, І. В. Братусь та інші; За заг. ред. І. Д. Звереві. Київ: Наук. світ, 2006. 43 с.

31. Основні завдання та нормативно-правові акти. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/osnovni-zavdannya-ta-normativnopravovi-akti-18-31-42-18-06-2018/> (дата звернення: 12.04.2022)

32. План роботи. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/plani-roboti-17-20-39-18-06-2018/> (дата звернення: 12.04.2022)

33. Пономаренко Л. Соціальне партнерство як спосіб удосконалення системи надання соціальних послуг на рівні громади. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2019. № 7 (91). С. 90-99. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/11-1.pdf> (дата звернення: 15.04.2022)

34. Посібник із визначення потреб населення ОТГ у соціальних послугах. Практичні рекомендації. Київ. 2019. 72 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/496/%DD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88.pdf> (дата звернення: 25.03.2022)

35. Пост від 24.10.2020. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. Facebook. 2022. URL: <https://www.facebook.com/kpradmin/posts/211588487143365/> (дата звернення: 25.03.2022)

36. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 6 Відповіді на актуальні питання. Проект USAID ПУЛЬС. Київ. 2016. 109 с. URL: <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod6nweb.pdf> (дата звернення: 22.03.2022)

37. Програма соціально-економічного та культурного розвитку. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kprda.gov.ua/socialoekonomichne-stanovische-v-rajoni-15-35-04-17-07-2018/> (дата звернення: 22.03.2022)

38. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 29.03.2022)

39. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 04.04.2022)

40. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 04.04.2022)

41. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства. Міністерство соціальної політики України. 2020. 29 с. URL: <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikiv-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya.pdf> (дата звернення: 10.04.2022)

42. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство: навч.-метод. посіб. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238 с.

43. Сила Т., Форрестер С. Мобілізація громад: досвід ПРООН в реалізації підходу громадської безпеки і соціальної згуртованості. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). Київ. 2018. 90 с. URL: <https://caritas-spes.org/uploads/admin/files/doc4.pdf> (дата звернення: 30.03.2022)

44. Слосанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/13712/1/8slozanska_monogr.pdf (дата звернення: 30.03.2022)

45. Соціальний захист населення. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/socialnij-zahist-naselennya-17-15-24-18-06-2018/> (дата звернення: 10.04.2022)

46. Соціально-економічне становище в районі. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/socialoekonomichne-stanovische-v-rajoni-15-35-04-17-07-2018/> (дата звернення: 20.04.2022)

47. Стан соціального діалогу в Україні та позиції соціальних партнерів / Н. Гостева, П. Тулей, В. Давиденко, О. Шубін, В. Приходько. Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні. Червень 2021. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/18189-20210903.pdf> (дата звернення: 20.04.2022)

48. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2020. 531 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20200001.pdf> (дата звернення: 04.04.2022)

49. Центр надання адміністративних послуг. Кам'янець-Подільська районна державна адміністрація. 2022. URL: <https://kp-rda.gov.ua/centr-nadannya-administrativnih-poslug-17-31-34-18-06-2018/> (дата звернення: 29.03.2022)

50. Jesuit D., Sych L. Local economic development and cross-border networks.
International Journal of Public Sector Management. 2012. Vol. 25. Is. 6/7. P. 473–
482.

У К Р А Ї Н А

КАМ'ЯНЕЦЬ – ПОДІЛЬСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
вул. Троїцька, 2 м. Кам'янець-Подільський 32300
тел./факс (03849) 9-13-94, E-mail: upszn6808@ukr.net Код ЄДРПОУ
03198439

17.02.2022 № 134

**Управлінню забезпечення взаємодії
з органами місцевого самоврядування,
фінансів та соціально – економічного
розвитку території
райдержадміністрації**

Інформація щодо Програми соціально – економічний розвиток

По галузі „соціальний захист та соціальне забезпечення” протягом звітного періоду використано:

- **Субвенція з державного бюджету – 176393,4 тис. грн:**
 - Субсидії та пільги – 42738,1 тис. грн.;
 - допомоги сім'ям з дітьми та особам з інвалідністю – 123588,2 тис. грн.;
 - компенсаційні виплати громадянам, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС – 603,7 тис. грн.;
 - матеріальна допомога військовослужбовцям, звільненим з строкової служби – 203,8 тис. грн.;
 - матеріальна допомога малозабезпеченим, особам з інвалідністю та матерям героїням – 87,9 тис. грн..
 - виплата допомоги на дітей ФОП – 2150,5 тис. грн.. на період карантину;
 - допомога переселенцям – 1025,3 тис. грн.;
 - забезпечення технічними засобами реабілітації – 3126,8 тис. грн.;
 - забезпечення путівками та реабілітації дітей – 165,2 тис. грн.;
 - забезпечення путівками АТО – 233,1 тис. грн.;
 - виплати до 9 травня – 2270,8 тис. грн.;
 - разова виплата учаснику Революції Гідності – 200,0 тис. грн..
- **Субвенція з обласного бюджету – 85,2 тис. грн:**
 - поховання учасників бойових дій на ІВВв – 34,2 тис. грн.;

- реалізація окремих програм для осіб з інвалідністю (компенсація на бензин та транспортне обслуговування) – 26,0 тис. грн.;
- пільгове медичне обслуговування осіб, які постраждали внаслідок ЧАЕС – 25,0 тис. грн..

• **Субвенція з місцевого бюджету – 432,0 тис. грн:**

- компенсаційні виплати – 23,0 тис. грн.;
- компенсаційні виплати за пільговий проїзд – 59,6 тис. грн.;
- послуги зв'язку – 47,2 тис. грн.;
- матеріальні допомоги – 272,2 тис. грн.;
- заходи державної політики з питань сім'ї – 30,0 тис. грн..

За 2020 рік субсидій на тверде паливо та скраплений газ нараховано 4545 особам на суму 6 млн. 408 тис. грн., на оплату ЖКП нараховано у грошовій готівковій формі 30 млн. 693 тис. грн.. 6354 одержувачам субсидій. Середній розмір субсидії на тверде паливо складає 2848,13 грн.

В управлінні перебуває на обліку **6390** усіх одержувачів державних соціальних допомог. **За 2020 рік** виплачено державної соціальної допомоги на суму **123588,2 тис. грн..**

Отримувачів соціальних допомог : 6390 в .т.ч.

1526 – державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям

527 - по вагітності і пологах

3440 – при народженні

132 – під опікою

630– одинока мати

5 – при усиновленні

22 –т/аліменти

681 – особи, які не мають права на пенсію

1183 – діти – інваліди та інв. з дитинства

324 - допомога багатодітним сім'ям

130 – допомога на дітей фізичним особам – підприємців

34 – муніципальна няня

345 – допомога на догляд за психічно - хворим

610 – допомога на догляд за інвалідом 1 групи та 80 років

На обліку перебувало 176 осіб, які перемістилися з тимчасово окупованої території України та зони проведення антитерористичної операції, яким виплачено для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг на суму 1025,3 тис. грн.

Відділом державних соціальних інспекторів та сімейної політики з початку року здійснено 68 вибіркових перевірок цільового використання коштів допомоги при народженні дитини. Здійснено 222 обстежень сімей, які проведено з метою підтвердження їх права на призначення державної соціальної допомоги як малозабезпеченим сім'ям та 981 на призначення субсидій. Проведено 5023 перевірок достовірності інформації про доходи та

майновий стан громадян, які звернулись за наданням соціальної допомоги та субсидії. Проведено верифікацію державних виплат 2701 справи – субсидії, 4127 справ – державні допомоги.

Налічується 654 багатодітних сімей, в яких проживає 2216 дітей. Зареєстровано 192 випадки у яких вчинено насильство в сім'ї або існує загроза вчинення насильства.

З початку року по Програмах пов'язаних з громадянами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи профінансовано та виплачено компенсації та доплат на суму 423 тис. грн..

Компенсацію одержують 36 громадян І категорії постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС та 73 – ІІ категорії.

Нараховані пільги на ЖКП тверде паливо 809 чол. на суму – 1539,7 тис.грн. та ЖКП скраплений газ 560 чол. на суму - 96,5 тис. грн.

На обліку для забезпечення путівками на санаторно-курортне лікування перебуває 263 особи з інвалідністю та ветеранів війни, забезпечено санаторно-курортним лікуванням 3 ветерана війни та 17 осіб з інвалідністю.

На обліку для отримання спецавтотранспорту перебували 143 особи з інвалідністю. Компенсаційні виплати на бензин, ремонт, технічне обслуговування автомобіля надано 10 особам з інвалідністю на суму 3,5 тис. грн.. Компенсаційні виплати на транспортне обслуговування осіб з інвалідністю надано 45 особам на суму 22,8 тис.грн..

На обліку для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, а також засобами для пересування перебуває 1209 осіб з інвалідністю. З метою забезпечення технічними засобами реабілітації звернулися 272 особи з інвалідністю та законних представників дітей з інвалідністю. Видано 1448 направлень для забезпечення такими виробами та проведення протезування особам з інвалідністю в кількості 1233 одиниці.

Протягом звітного періоду забезпечено технічними засобами в кількості 667 одиниць на суму 3126,8 тис. грн..

За програмою "Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях" пройшли курс психологічної реабілітації 5 осіб на загальну суму 57,6 тис. грн., отримали санаторно-курортне лікування 14 осіб на загальну суму 167,8 тис. грн.

Начальник управління

Петро СЕРЕДА

Питання для фокус-групи [Посібник, с. 54-60]

1. Доступ до освіти/дошкільна освіта

1.1. Які можливі причини того, що діти не відвідують дитсадок?

1.2. Чи впливають такі обставини на те, що діти не ходять до дитячого садка: стан ремонту, санітарні умови, система опалення, харчування, громадський транспорт? Будь ласка, опишіть детально.

1.3. Хто в більшості випадків опікується дітьми, які не відвідують дитячий садок? 1.4. Який вплив це має на життя цих жінок чи чоловіків (необхідність піти з роботи, обмежена участь у громадському житті, залученість до соціальних заходів тощо)? Чи існує непропорційне навантаження на жінок щодо догляду за дітьми?

2. Доступ до освіти/шкільна освіта

2.1. Які можливі причини того, що діти не ходять до школи?

2.2. Чи впливають такі обставини на те, що діти не ходять до школи: стан ремонту, санітарні умови, система опалення, харчування, громадський транспорт? Будь ласка, опишіть детально.

2.3. Хто в більшості випадків доглядає дітей, які не ходять до школи?

2.4. Який вплив це має на життя цих жінок чи чоловіків (необхідність піти з роботи, обмежена участь у громадському житті, залученість до соціальних заходів тощо)? Чи існує непропорційне навантаження на жінок щодо догляду за дітьми?

3. Доступ до соціального захисту

3.1. Які можливі причини того, що частина людей немає доступу до установ соціального захисту?

3.2. Який вплив це має на життя цих людей або членів їхніх родин (необхідність піти з роботи, громадське життя, участь в соціальних заходах, переїзд до іншого населеного пункту тощо)? Чи існує непропорційне навантаження на жінок щодо догляду за членами родини?

3.3. Чи доступні установи, які надають соціальних захист, людям з інвалідністю?

4. Доступ до соціальних послуг

4.1. Чому певні вразливі групи не отримують соціальні послуги, якщо вони надаються на території громади?

4.2. Які існують проблеми у зв'язку з доступом до соціальних послуг?

4.3. Як ви бачите вирішення цих проблеми?

4.4. Чи мають люди з інвалідністю доступ до установ соціального захисту?

5. Доступ до участі в громадському житті

5.1. Що, на вашу думку, найбільше заважає жінкам і чоловікам із вразливих груп населення брати участь у виборах і виконувати представницьку функцію, виступати кандидатом на виборах? Чи є різниця між ситуацією з жінками і чоловіками з різних вразливих груп?

5.2. Обговоріть актуальність участі вразливих груп у процесах прийняття рішень.

5.3. Яким чином поширюється інформація про участь у процесах прийняття рішень?

5.4. Обговоріть, чи мешканці знають і можуть брати участь у процесах ухвалення рішень і чи використовують вони ці можливості? Що не дозволяє їм цього робити (необхідність доглядати дітей та інших членів родини, відсутність інформації, недоступність інфраструктури, відчуття небезпеки, невпевненість тощо)

5.5. Обговоріть, чи відчувають мешканці, що до них прислухаються в громаді.

5.6. З'ясуйте, чи існують інструменти додаткового залучення до процесів обговорення, якщо вони проходять в робочий час.

5.7. Які пропозиції можуть надати учасники групи щодо підвищення рівня залучення громадян до процесів розвитку.

6. Доступ до належних житлово-комунальних послуг Будь ласка, обговоріть можливі причини того, чому в певних домогосподарствах відсутні певні інфраструктурні/житлові зручності. Заповніть таблицю:

Інфраструктурні зручності, відсутні в певних домогосподарствах	Причини:
6.1 Безпечна питна вода (водопровідна вода)	
6.2 Каналізація	
6.3 Газопровід	
6.4 Утилізація відходів	
6.5 Засоби зв'язку (телефонна лінія, мобільний зв'язок, інтернет)	
6.6. Покращення небезпечних житлових умов	
6.7 Ремонт доріг	

Який вплив мають вищезазначені проблеми на жінок та чоловіків? Чи впливають вони на них по-різному, чому?

7. Доступ до культурного/спортивного дозвілля та інших послуг

7.1. Чи мають мешканці громади можливість доступу до особистих банківських рахунків?

7.2. Будь ласка, обговоріть у групі: які категорії населення мають доступ/користуються об'єктами культурної/спортивної інфраструктури та місцями відпочинку? Заповніть таблицю:

	Люди з інвалідністю	Етнічні меншини (Роми)	Люди похилого віку	ВПО	Люди, які живуть з ВІЛ	Інші
Бібліотека						
Кінотеатр						
Молодіжний клуб						
Будинок культури						
Клуб для людей						

похилого віку						
Інше (вкажіть)						

7.3. Будь ласка, обговоріть у групі: які категорії населення мають доступ/користуються об'єктами спортивної інфраструктури/місцями відпочинку на відкритому повітрі? Заповніть таблицю:

	Люди з інвалідністю	Етнічні меншини (Роми)	Люди похилого віку	ВПО	Люди, які живуть з ВІЛ	Коментарі (за можливості)
Громадський парк						
Фітнес зал						
Футбольне поле						
Спортивні комплекси, басейни						

7.4. Чи користуються члени громади наступними послугами на території громади?

	Люди з інвалідністю	Етнічні меншини (Роми)	Люди похилого віку	ВПО	Люди, які живуть з ВІЛ	Коментарі (за можливості)
Банківські посл.						
Банкомати						
Поштові послуги						
Супермаркети						

7.5. Чи потрібні ці послуги членам громади? Яких послуг бракує?

8. Доступ до послуг у сфері захисту і безпеки:

Будь ласка, обговоріть питання в таблиці та вкажіть отримані відповіді:

№	Категорія	Значення
8.1.	Який рівень обізнаності громади в щодо поняття “соціальні послуги”	високий середній низький
8.2.	Який рівень обізнаності громади про роботу соціальних служб, в тому числі тих, які допомагають жертвам гендерного і домашнього насильства?	високий середній низький Так ____ Ні ____
8.3.	Які послуги постраждалим від домашнього насильства доступні на території громади або поблизу?	Притулки мобільні групи, соціальний працівник, медична, психологічна, правова допомога, поліція
8.4.	Чи працює в населеному пункті поліцейський?	Так ____ Ні ____ Детально: ____
8.5.	Чи є на території громади місце для зустрічі з дільничним поліцейським?	Так ____ Ні ____
8.6.	Чи є віддалені робочі місця в старостинських округах з надання соціальних послуг?	Так ____ Ні ____
8.7.	Чи задоволені громадяни рівнем надання послуг у старостинських округах?	Так ____ Ні ____
8.8.	До кого звертаються громадяни за консультацією у разі потреби оформлення соціальної послуги або виплати?	
8.9.	Чи обговорюються питання безпеки жінок із запобігання насильства на рівні місцевих органів влади?	Так ____ Ні ____

9. Охорона здоров'я

9.1. Чи надаються в населеному пункті медичні послуги, до яких не мають доступу населення з числа вразливих груп (наприклад, жінки з інвалідністю не можуть прийти на прийом до гінеколога через відсутність спеціального гінекологічного крісла тощо)?

9.2. Чи доступні заклади охорони здоров'я для людей з інвалідністю?

9.3. Який вплив має відсутність доступу до медичних послуг на жінок та чоловіків? Чи є він різним (наприклад, жінки здебільшого доглядають дітей, хворих членів родини чи осіб похилого віку)?

10. Доступ до зайнятості

10.1. Хто є найбільшими офіційними і неофіційними роботодавцями у вашій громаді? Заповніть таблицю:

Неофіційні роботодавці	Опис	Орієнтовна кількість працівників

10.2. Які служби у сфері працевлаштування працюють у громаді? Будь ласка, заповніть таблицю:

Служби у сфері працевлаштування	Опис служби	Цільові бенефіціари